

I. Rövid választ igénylő feladatok

1. Az ókori keleti civilizációk vallási és kulturális jellemzői

Rendezze táblázatba az alábbi keleti kultúrák emlékeit, majd válaszoljon a hozzájuk kapcsolódó kérdésekre! Több kép is tartozhat egy kultúrához. (Elemenként 0,5 pont.)

A

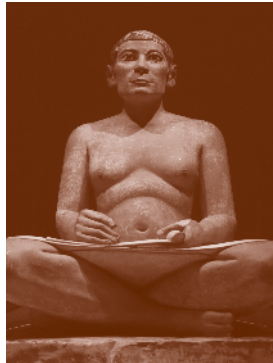
B

C

D

E

F

1.

Képek betűjele	Kultúra megnevezése
A	
B	
C	
D	
E	
F	

2. Melyik kép kapcsolható a szigorú monoteizmushoz? (0,5 pont)

.....

3. Milyen írástípus jeleit fedezhetjük fel a **B** képen? (0,5 pont)

.....

4. Melyik képen fedezhető fel vallásalapító? Ki ő? (Elemenként 0,5 pont.)

.....

2. A középkori város és a céhes ipar

Az alábbi forrásrészletek egy német posztócéh szabályzatából valók. A forrás és ismeretei segítségével döntse el, hogy igazak vagy hamisak a táblázat állításai! (Elemenként 0,5 pont.)

„3. Szokásunk, hogy magunk ügyelünk fel kártolóinkra és fonóinkra. [...]

5. Olyanoknak, akik nincsenek benne céhünkben és nem élnek városunkban, tilos posztóra alkalmazott pecsétünket használni.

6. Aki ellen feljelentés érkezett, és nem tudta bebizonyítani tisztességes voltát, nem maradhat céhünkben [...]

9. Ősidőktől fogva szokásban van nálunk, hogy mesterségünk szükségleteivel kapcsolatban minden rendelkezést magunk adhatunk ki, kivéve, ha olyan rendelkezésről van szó, amelyek a város bíráinak vagy a tanácsnak a hatáskörébe tartoznak.

12. [...] Ha valahol szegéllyel ellátott vagy helyenként bevágott posztót találnak, vagy pedig olyat, amelyről kiderül, hogy hulladékból vagy gyapjúcafatokból készült, vagy amelyet világos fonállal javítottak meg, az ilyen posztót el kell kobozni a mestertől. [...]

13. Ha valaki a városon kívül ad szőni vagy kikészíteni posztót, és kiderül, hogy az szegéllyel van ellátva, az ilyen posztót el kell kobozni a mestertől, a mestert pedig egy évre meg kell fosztani attól a jogtól, hogy mesterségét folytassa; a határidő elteltével a tilalom felfüggesztését kérheti mestereinktől, de köteles 5 márka pénz-büntetést fizetni.

24. Ha valakinél elrejtett szövőszéket találnak, 1 márkát fizet utána.

41. Az a szövő, aki mestertársainktól a megállapítottnál többet kér, négy hétre elveszti a jogot, hogy mesterségét folytassa, ő maga és a felesége is.”

(A frankfurti posztókészítőkre vonatkozó előírások, 1345)

Állítás	Igaz	Hamis
1. A céhes termelésre alapvetően igaz, hogy a szűk piac miatt mesterségesen korlátozta a termelés mennyiségét.		
2. A céhek a posztókészítés teljes munkafolyamatát igyekeztek maguk ellenőrizni.		
3. A frankfurti posztókészítők céhének különlegessége, hogy elfogadta a kontárok tevékenységét is.		
4. A versenyhelyzet miatt a céh igyekezett minél olcsóbb alapanyagot felhasználni.		
5. A céhek jogalkotásukban Frankfurtban teljes autonómiát élveztek.		
6. A céhtagság kritériuma a városban való lakás és a szakmai hozzáértés volt.		

3. Zsigmond király külpolitikája

Ismeretei és a huszita mozgalomról szóló források segítségével oldja meg a Zsigmond és a huszitizmus kapcsolatáról szóló feladatokat!

„Zsigmond király pedig, azért is, mert ráruházott római királyi [másként: Itália királya, a császár egyik címe] tisztségénél fogva is köteles volt megvédelmezni a katolikus vallást, de elsősorban azért, mivel a husziták nagy haddá tömörülve pusztították az ő szülőföldjét, és tüzzel-vassal kegyetlenül harcoltak a szektájukhoz nem tartozók ellen, fegyverbe szólította ellenük nem egy ízben majd a magyar, majd a német nemzet haderejét, és nem kímélve őseitől örökölt hazája földjét és annak népét, nagy pusztítást vitt véghez Csehországban. [...]

Mivel Zsigmond király úgy vélte, hogy nem tudja erővel megfékezni a hitszegők dühét, egyetemes zsinati határozattal óhajtotta elfojtani a vészt, és összehívatta a keresztény vallás híres egyetemes zsinatát, a konstanzit.”

(Részlet Thuróczy János krónikájából)

1. Milyen eredménnyel zárult a huszita tanítások szempontjából a konstanzi zsinat? (1 pont)

.....

2. Melyik Husszal összefüggő zsinati mozzanatot ábrázolja a kép? (0,5 pont)

.....

3. Mi volt Husz tanairól szóló vita mellett a másik, fontos zsinati kérdés? (1 pont)

.....

4. Miért nevezhette Thuróczy Zsigmond „őseitől örökölt hazája földjének” Csehországot? (1 pont)

.....

5. Mi volt a huszita mozgalom jelképe? (0,5 pont)

.....

6. Miért Zsigmond volt a huszitaellenes harcok vezetője? (1 pont)

.....

7. A képen egy huszita haditechnikai/harcászati újítást lát. Nevezze meg ezt az újítást! (1 pont)

.....

6
pont

4. A francia abszolutizmus XIV. Lajos korában (komplex feladat)

A források és ismeretei segítségével válaszoljon a XIV. Lajos uralmához kapcsolódó kérdésekre!

„Önből nagy király lesz, gyermekem. Ne kövessen az építkezések meg a háborúzás iránti hajlamomban, épp ellenkezőleg: igyekezzék békében élni szomszédjaival. Adja meg Istennek, amivel neki tartozik, ne feledkezzék meg iránta való kötelességéről, és cselekedjék úgy, hogy alattvalói is tiszteljék az Urat. Kövesse mindig a jó tanácsokat, iparkodjék könnyíteni népének terhein, én igen nagyon fájjalom, hogy nem ezt tettem.”

(XIV. Lajos halálos ágyán utódához intézett szavai. Saint-Simon herceg emlékiratai)

1. Nevezzen meg egy jelentős, katonai célú építkezést, ami megterhelte a francia államkasszát! (0,5 pont)

.....

2. Nevezzen meg egy, a király élete végén a Francia Királyság részvételével zajló háborút! (0,5 pont)

.....

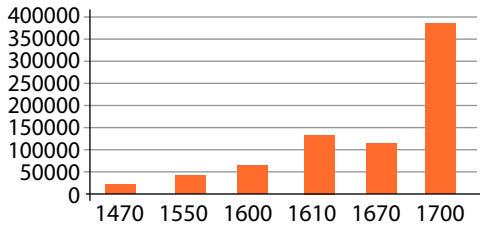
3. Milyen célokat szolgált a király képen látható, látványos építkezése? (Legalább két elemet említsen!) Hol állt a képen látható épület? (Elemenként 0,5 pont.)

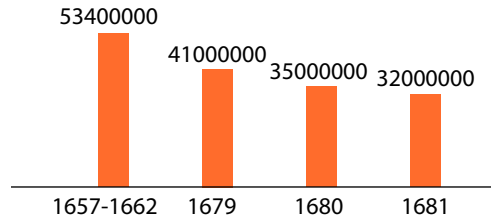
.....

.....

.....

| A francia hadsereg létszámának alakulása

| A fejadóból származó bevételek livre-ben

4. Fogalmazza meg egy mondatban, hogy milyen problémára vet fényt a két diagram? (1 pont)

.....

5. Milyen egyéb gazdaságpolitikával/gazdaságpolitikai intézkedésekkel növelhette bevételeit a francia állam? Nevezze meg a gazdaságpolitikát (0,5 pont), majd fejtse ki egy mondatban, hogy az miként növelhette a bevételeket! (1 pont)

.....

.....

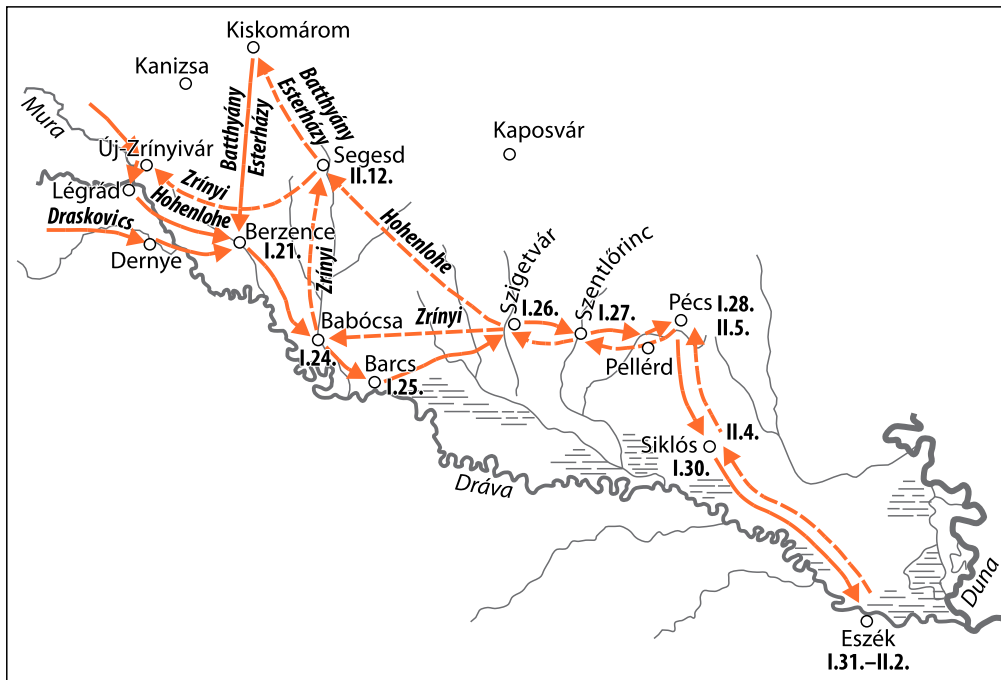
6. Milyen katonai/politikai oka volt a francia haderő a 17. század végi jelentős növelésének? (1 pont)

.....

5. Zrínyi Miklós tevékenysége és a török kiűzése Magyarországról

A térkép Zrínyi Miklós pályafutásának legjelentősebb katonai eseményét ábrázolja. A kérdések segítségével válaszoljon a térképen látható hadjáratokhoz kapcsolódó kérdésekre!

1. Melyik évben (0,5 pont) és melyik évszakban (0,5 pont) zajlott a hadjárat?
.....
2. Miért éppen ezt az évszakot választották? (1 pont)
.....
3. Milyen, a török számára fontos stratégiai pontot sikerült elpusztítani a keresztény haderőnek? (0,5 pont)
.....
4. Milyen hivatala kötötte Zrínyit a térképen látható tájegységhez, a Dráva vidékéhez? (0,5 pont)
.....

6. Az ipari forradalmak társadalmi hatásai (demográfia, életmód, nők helyzete)

A képi forrás a korszak társadalmi változásait mutatja be. Válaszoljon a kérdésekre!

Dolgozó nők Párizsban, 1904

1. Milyen munkát végeznek a fallal szemben ülő hölgyek? (0,5 pont)
.....
2. Miben volt újdonság a munkavégzők személye és társadalmi státusza? (1 pont)
.....
3. Milyen korábbi találmány használt elektromos áramot a kommunikációban? (0,5 pont)
.....
4. Ki az a magyar feltaláló, akinek a neve a telefonközponthoz kapcsolódik? (0,5 pont)
.....
5. Milyen más találmányt lát a képen, ami az ipari forradalom második szakaszához kapcsolódik? (0,5 pont)
.....

7. Egyenlőség és emancipáció

A feladat a magyarországi zsidóság történetével foglalkozik a 19. században. Válaszolj a forrásokkal kapcsolatos kérdésekre! (4 pont)

Törvény	Tartalom
1840:XXIX. tc.	Mindazon zsidók, kik az Országban vagy kapcsolt Részekben születtek, valamint az itteni lakásra törvényes úton engedelmet nyertek, [...] az egész Országban és kapcsolt Részekben akárhol szabadon lakhatnak, – kivéven [...] a] bányavárosokat [...]. A fennálló feltételek mellett gyárokat a zsidók is állíthatnak, kereskedést és mesterségeket akár maguk kezükre, akár vallásukbeli legények segítségével is üzhetnek.
1849:IX. tc.	[...] a magyar álladalom határain belől született, vagy törvényesen megtelepedett mózes vallású lakos, mind azon politikai s polgári jogokkal bír, mellyekkel, annak bármelly hitű lakosai bírnak.
1867:XVII. tc.	Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden politikai és polgári jog gyakorlására egyaránt jogosítottnak nyilvánítanak. Minden ezzel ellenkező törvény, szokás vagy rendelet ezennel megszüntetetik.
1894:XLII. tc.	Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilvánítatik.

- Hogyan nevezik a törvényekben végigkövethető folyamatot szakszóval? (1 pont)
.....
- Válassza ki a törvények közül azt, amit utólag megsemmisítettek! Választását indokolja! (1 pont)
.....
- Mi indította a magyar országgyűlést az 1849. évi XVII. tc. meghozására? (1 pont)
.....
- Húzza alá, hogy a fenti törvények hogyan határozták meg a zsidóságot!
 a) nyelvi közösségként
 b) nemzetiségként
 a) vallási közösségként

8. Az első világháború (hadviselő, frontok, a háború jellege)

Az alábbi, I. világháborús plakátok tanulmányozása után ismeretei segítségével oldja meg a feladatokat!

A legnagyobb felirat: „Európai szérű”

- 1. Melyik hadviselő szövetség készítette plakátokat? (0,5 pont)**

.....

2. Legkorábban melyik évben született meg az **A** jelű plakát? (0,5 pont)

.....

- 3.** Milyen politikai üzenetet rejt az **A** plakát? (1 pont)

.....

4. Mely szövetséget jelképezik a **B** képen fekvő figurák? (0,5 pont)

.....

- 5.** Milyen kimenetelét jósolja a háborúnak a **B** plakát? (0,5 pont)

.....

9. Magyarország háborúba lépése és részvétele a Szovjetunió elleni harcokban

A források és ismeretei segítségével válaszoljon a keleti fronton harcoló magyar haderővel kapcsolatos kérdésekre! (5 pont)

A) „[...] minden alakulatnak ki kell tartani mindameddig, amíg más parancsot nem adok. Ellenszegülőkkel szembeni előzetes vizsgálat nélkül minden tisztet feljogosítok arra, hogy fegyvert használjon [...]. Meg kell érteni, hogy az elveszett becsület visszaszerzéséről van szó.”
(Jány Gusztáv hadparancsa, 1943. január 20.)

B) „A [...] hadsereg [...] mélység nélküli gyéren megszállt nagy kiterjedésű védőállásban a januári nagy orosz támadás elleni küzdelemben becsülettel állta a harcot. A hadsereg színe-java ott veszett a nagy túlerővel szemben vívott csatáiban, de elérte azt, hogy ellensége is felmorzsolódott, [...]”
(Jány Gusztáv 1943. március 12-i hadparancsa)

C)

1. Hol állt harcban a magyar hadsereg az első hadparancs kiadása idején? (0,5 pont)
.....
2. Miben tér el a két hadparancs tartalma a katonák helytállását illetően? (1 pont)
.....
3. Helyes-e Jányi Vörös Hadseregről tett megállapítása a második hadparancsban? (0,5 pont) Állítását igazolja! (1 pont)
.....
4. Melyik nagyvárosban zajlottak még jelentős harcok az első hadparancs kiadása idején és azzal összefüggésben? (C kép) (0,5 pont)
.....

5. Hogyan változtatta meg a magyar külpolitikát ez a katonai esemény? (1 pont)

.....

6. Ki volt a forrásokban jelzett események idején a magyar miniszterelnök? (0,5 pont)

.....

10. Nemzetközi konfliktusok a hidegháború idején

A feladatban szereplő részletek a Henry S. Truman amerikai elnök 1947. március 12-én a Kongresszusban elmondott beszédéből és a Kominform (Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája) 1947. október 5-i határozatából valók. Helyezze el a szöveg részleteit a táblázatban megadott szempontok alapján! (Elemenként 0,5 pont.)

A) [...] Az egyik út a többség akaratán alapul, ismertetői a szabad intézmények, a képviseleti kormányzat, a szabad választás, a személyes szabadság garanciái, a szólás- és vallásszabadság, és a mentesség minden politikai elnyomástól [...]

B) [...] az imperialista, demokráciaellenes tábor, melynek célja az amerikai imperializmus világuralmának megteremtése és a demokrácia szétzúzása [...]

C) [...] Ebből következik, hogy a kommunista pártokra különleges feladat hárul. Saját kezükbe kell venniük nemzeti függetlenségük és országaik szuverenitásának védelmét.

D) [...] imperialistaellenes, demokratikus tábor, melynek fő célja az imperializmus aláásása, a demokrácia megszilárdítása, és a fasiszmus maradványainak felszámolása.

E) [...]Terrorra és elnyomásra épül, ellenőrzött rádióra és sajtóra, irányított válaszításokra és a személyes szabadság elnyomására.

F) [...] Úgy hiszem, az Egyesült Államok külpolitikájának támogatnia kell a szabad népeket, azokat, akik ellenállnak a fegyveres kisebbségek vagy a külső nyomás leigázási kísérleteinek.

Szempont	USA	SZU
Saját politikai rendszeréről		
Ellenfele ideológiájáról		
A kelet-európai változásokkal kapcsolatos politikáról		

11. A rendszerváltozás főbb eseményei

A képeken az 1990-es országgyűlési választásokon induló egyes pártok plakátjait láthatja. A képi források segítségével döntse el, hogy a lenti állítások mely párt(ok) plakátjaira jellemzőek, majd válaszoljon a kérdésre! (Elemenként 0,5 pont.)

Állítások	A	B	C	D	E	F
1. A képi megjelenítésben a kommunista múlttal való szakítás hangsúlyos szerepet kap. (3 elem)						
2. Jól körülhatárolható választói csoportot szólít meg a plakát. (3 elem)						
3. Kiemeli, hogy képviselői rendelkeznek a kormányzáshoz szükséges előrelátással, hosszú távú programmal. (1 elem)						
4. A párt hagyományaira, hosszú politikai múltjára épít. (2 elem)						

Mely pártok koalíciója kezdte meg a kormányzást az 1990-es választások után? (3 elem, elemenként 0,5 pont.)

.....

	6 pont	
--	------------------	--

12. A pénzpiac működése

A következő listában a kétszintű bankrendszerhez tartozó feladatokat, jellemzőket talál. Válassza ki, hogy melyek tartoznak a központi (jegy-) bank feladatköréhez vagy jellemzőihez! (6 elem, elemenként 0,5 pont.)

- a)** A gazdaság ellátása fizetőeszközzel
- b)** Deviza- és aranytartalék képzése
- c)** Lakossági és vállalati hitelezés
- d)** A pénz értékállóságának biztosítása
- e)** Árfolyampolitika
- f)** Pénzmennyiség szabályozása
- g)** Ország fizetőképességének biztosítása
- h)** Betétek gyűjtése
- i)** Fizetési forgalom biztosítása
- j)** Értékpapírok őrzése
- k)** Ügyfelek hitelképességének vizsgálata
- l)** Piaci versenyhelyzet jellemzi

A központi (jegy)bank szerepköre:

.....

II. Szöveges, kifejtendő feladatok

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia. Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az 1849 előtti vagy utáni **egyetemes történelemre** vonatkozó **rövid** feladat,
egy, az 1849 előtti vagy utáni **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat,
egy magyar vagy **egyetemes történelemre** vonatkozó **komplex** feladat.

	Sor- szám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	A kereszténység államvallássá válása	rövid
	14.	Gyarmatok és gyarmattartók a 19. század közepétől az első világháborúig	rövid
Magyar történelem	15.	Bethlen Gábor fejedelemsége	hosszú
	16.	A Horthy-korszak társadalma	hosszú
Komplex esszék	17.	A magyar hadszervezet a középkorban	korszakokon átívelő
	18.	A világgazdasági válság és a New Deal	össze- hasonlító

Ellenőrizze választása helyességét!

13. A kereszténység államvallássá válása

Mutassa be, hogy milyen tényezők tették szükséges-
 sé a kereszténység államvallássá tételét a késő római
 időszakban!

„Megparancsoljuk, hogy mindazok a népek, amelyek
 a mi kegyelmes kormányzatunk uralma alatt állnak,
 abban a vallásban éljenek, amelyet a hagyomány sze-
 rint Szent Péter apostol adott át Róma népének. Tehát:
 mindenkinek hinnie kell az Apostoli Hitvallás és az
 evangéliumi tanítás értelmében az Atyának, Fiúnak és
 Szentléleknek egységesen isteni voltát, egyenrangú
 méltóságát és szent hármasságát. Meghagyjuk, hogy
 akik ezt a hitvallást követik, a „katolikus keresztények”
 nevét viselhetik, a többiek azonban, akiket eszteleneknek és örülteknek ítélnünk, az
 eretnek hitvallásuknak megfelelő gyalázatos nevet viseljék, és egyelőre az isteni
 bosszúnak adjuk át őket, de majd, amidőn isteni sugallatból erre utasítást kapunk,
 magunk is gondoskodunk megbüntetésükről.”
 (Theodosius rendelete, 381.)

Krisztus megkeresztelése a ravennai ariánus keresztelő kápolna mozaikján az 5. századból. Az alakok: Krisztus, Keresztelő János és Jordán folyó istene.

14. Gyarmatok és gyarmattartók a 19. század közepétől az első világháborúig

Mutassa be, hogy miként viszonyult Kína és Japán az európaiak 19. századi gyarmatosítási kísérleteihez!

„[...] köztisztviselőink elmerülnek a klasszikus szövegek értelmezésében és a betűrajzolás művészetének tökéletesítésében, miközben katonáink többnyire tudatlan fajok. Úgy látszik, oktatásunk elválik a gyakorlattól. Békében megvetjük a külföldi találmányokat, ha pedig jön a baj, megmagyarázzuk, hogy lehetetlen meg tanulnunk effajta fortélyokat.”
(Li-Hung Csang főhivatalnok, 1864)

„Ha megkísérljük őket elkergetni, rögtön háborúskodás kezdődne. Mivel mi az idegenekkel ipari fejlettségben nem vehetjük fel a versenyt, legyen kapcsolatunk az idegen országokkal, tanuljuk meg ismereteiket és taktikájukat, és ha nemzetünket olyan egységgé tettünk, mint egy család, akkor sem lesz későn hadat üzenni.”

(Mucuhito (Meidzsi), japán császár, 1868 után)

15. Bethlen Gábor fejedelemsége

Mutassa be Bethlen Gábor erdélyi fejedelemként elért eredményeit a három országrész egymáshoz való viszonyának és a nemzetközi politikai lehetőségek tükrében! Válaszában térjen ki Erdély gazdasági helyzetére és külpolitikai kapcsolatrendszerére!

„Ez az erdélyi fejedelem [...] elhiggye felőle kegyelmed, hogy ha előremehet dolgában, hitemre mondom, rabbá teszi az embereket [...] összeadván a pogánysággal magát, az szent egyház helyett az Machiavellus scholájába [iskolájába] viszen bennünket s végre [végül] megtagadtatja az istent az emberekkel.”

(Részlet Esterházy Miklós nádor leveléből)

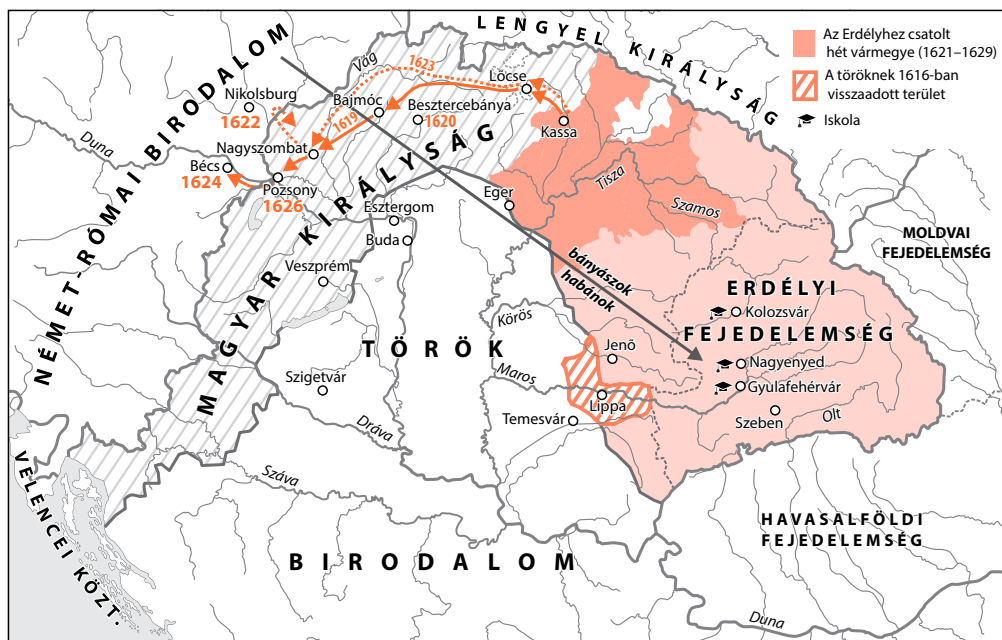
„Ha én magamat megkoronáztattam volna, soha énnálam nyomorultabb fejedelem nem lött volna, mert [a török] mindjárt az országnak végházait én tőlem megadatni kívánta volna, amelyet ha nem cselkedném, azontúl avval fenyegetne, hogy ellenem támada a német mellé.”

„Kíváncsítik [...] az én értelmem szerint, hogy ennyi hadakozások után, ilyen elkevesedett és fogyatkozott nemzetünknek sok romlását megszáván, ha utolsó veszedelmünket el akarjuk kerülni, keresztény indulattal kövessük magunk megmaradásáért a békeség útját.”

(Részletek Bethlen írásaiból, 1620)

„Minekutána az ország hű karai és rendei, a római szent birodalom császári, Németország, Magyarország és Csehország királyi felségének, legkegyelmesebb uruknak, a közelébb múlt idők veszedelmes mozgalmi lecsendesítése, a keresztényen vér továbbí ontásának meggátlása, valamint az ország siralmas pusztulásának megelőzése iránt, a legjobb atya módjára igen sokféleképen tanúsított szánakozását és fáradhatatlan buzgólkodását a legvilágosabb tényekkel bőségesen bizonyítva látják:

2. § Ez okból a hű karok és rendek, Ő szent felségének az ily sok jótéteményeiért, [...] örökös hűségüket és hűséges szolgálataikat alázattal és engedelmességgel följánlják.”
(Részlet az 1622. évi I. törvénycikkből)

Erdély gazdasági helyzete és külpolitikai kapcsolatrendszere Bethlen Gábor fejedelemsége idején

16. A Horthy-korszak társadalma

Mutassa be a két világháború közötti Magyarország társadalmának jellegzetességeit, főbb törésvonalait és a mobilitás lehetőségeit a források és saját ismeretei segítségével!

„Kik nyomorognak hatszoros munkával, kik fáznak, kik döglenek napról-napra éhen? Magyarok, magyarok, magyarok. Magyarország most egy mesebeli óriáskoca, millió éhes szájjal, millió csorduló emlővel. A szájak magyarcsontot, magyarhúst, magyarvelőt, magyarszívet rágnak, magyar könnyet, magyar vért, magyar verejtéket isznak, az emléket ti markoljátok, ti szívjátok és bitang grófi rablók. Hát az én fajom nem szenvedett a múltban? Igen, a tietek is szenvedett, de most részeg kedvvel fizet a jelen. Mi a fizetése az én fajomnak? És ezt nem szabad kiüvölni? Oláh, szerb, tót, zsidó beleordíthatja faja jogait a történelembe, ha mi megmukkanunk, az barbár sovinizmus, elfogultság, antiszemitizmus!”
(Szabó Dezső: *Elsodort falu*, 1919)

Társadalmi réteg	Számuk (ezer fő)	Arányuk (%)	Egy főre jutó jövedelem (pengő)	Jövedelem az átlaghoz viszonyítva (%, 534 pengő = 100%)
Nagybirtokosok	52	0,6	17800	3333
középosztály	1582	18,3	1050	197
parasztok (10–100 k.h.)	748	8,6	432	81
bányászok és kohászok	112	1,3	427	80
városi (ipari, közlekedési)	1903	22,0	376	70
önálló kisiparosok	468	5,4	320	60
ipari napszámosok	224	2,6	250	47
parasztok (1–10 k.h.)	1750	20,2	227	43
mezőgazdasági cselédek	560	6,5	205	38
mezőgazdasági napszámosok	1250	14,5	183	34
Összesen	8649	100	534	100

„[...] sem a társadalmi tagozódás, sem a társadalmi gondolkodás nem igen változtak, s minden maradt e téren úgy, amint azt már a harmadik nemzedék idején megszokták az emberek. Középosztálybeli intelligenciánk legfeljebb ha múltó kívánságokkal vagy formalisztikus beszédekben közeledett az alatta álló néposztályokhoz és sem a parasztság, sem az ipari munkásság nemzeti öntudatosítása demokrácia útján nem haladt előre lényegesebben. A társadalom tovább élte csoportokra bomlott életét, s borzongva a kommunista forradalmi kor emlékeitől, mindennemű demokratikus fejlődéstől ösztönösen elzárkózott.”

(Szekfü Gyula: Három nemzedék)

„Uccai harcokká fajult a munkanélküli tüntetés / Romboltak, pusztítottak a Városligetben és környékén s az Andrássy út melékuccáin – rendőri jelentések szerint eddig egy halott és több száz sebesült van / Peyer Károlyt felelőtlen elemek megverték / Kiár Zoltánt megsebesítették, autóját felgyújtották / Kommunisták provokálták az összetűzést és a rombolást / »Példás türelemmel járt el a rendőrség« – mondja a főkapitány / Három órára a rendőrség ítélete szerint helyreállt a rend”

(Friss Újság 1930. augusztus 28.)

36
pont

17. A magyar hadszervezet a középkorban (korszakokon átívelő komplex esszé)

Ismeretei és a források alapján mutassa be a magyar hadszervezet változásait a 11–15. században! Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- a hadügy gazdasági háttere;
- hadszervezeti változások István korában;
- birtokszervezet és a haderő változásának összefüggése;
- az Anjou-kori hadszervezet;
- haderő és hadszervezet a Hunyadi-korszakban.

„7. A serviensek és mások hadkötelezettségének szabályozása

a) Ha pedig a király az országon kívül akar hadat vezetni, a serviensek ne tartozzanak vele menni, csak az ő pénzén, és visszatérése után rajtuk hadbírságot ne szedjen.

b) Ha azonban az ellenség részéről jön sereg az országba, mindnyájan egyetemlegesen menni tartozzanak.

c) Úgyszintén, ha az országon kívül megyünk is haddal, mindazok, kik ispánságokat bírnak, vagy tőlünk pénzt kapnak, menni tartozzanak.” (Részlet az Aranybullából)

„Több összezcspás és csetepaté ment ott végbe, hol az egyik, hol a másik fél hátrányára. Ez állapotban érkezett Itáliába 200 fegyveres lovas magyar és német nemessel és sok pénzzel a pécsi püspök, (a magyar király természetes testvére) [...] s annyi lovas és gyalog hadi népet bérelt fel, a mennyit csak kaphatott. Így ért Fulignoba, úgy hogy az ő s a zsoldjába fogadott haddal együtt Ugolino de' Trinci úr vezetése alatt több mint ezer lovas állt Fulignoban, mely egészen a magyar király részén volt, s Aquilában s körülötte az országban jó másik ezer állt a magyar király zsoldjában.

Anjou-kori magyar katonák
a Képes Krónikában

Ennek hallatára az Aquila ostromán lévők, mivel már letelt a három hónapos szolgálati idő – ennyi ideig kötelesek a bárók a koronát szolgálni – és zsoldot sem kaptak a koronától, oszlani kezdtek.” (Matteo Villani krónikájának XII. könyve, Lajos nápolyi hadjáratairól)

„Minthogy az alább irt érsek urak, püspökök, káptalanok, prépostok, apátok [...] ennek az országnak a régi dicséretes szokása értelmében az ország védelmére úgy dézsmajövedelmeik mint egyházi birtokaik után, bandériumaikat jövedelmeik nagyságához és jobbágyaik számához képest kötelesek kiállítani.

3. S Ha pedig a főpapok és egyházi férfiak olyan világi javak birtokában vannak, a melyekkel régentén bandérium állítás kötelessége járt, azok alapján most tartsanak bandériumokat [...]

(Részlet az 1498. évi XV. törvénycikkéből)

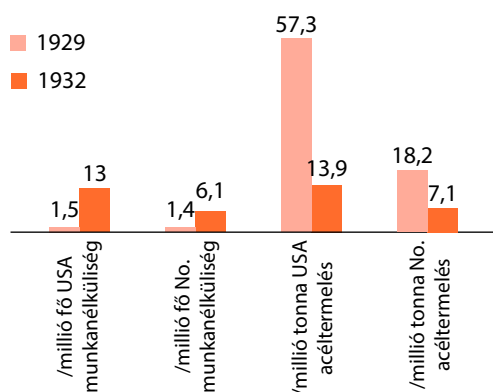
„A harmadik fegyvernembe a gyalogok tartoznak, és különböző rendekre oszlanak; egyesek közgyalogok, mások vértések és vannak pajzosok. A közkatonák vagy gyalogok egy negyedévre személyenként 8 aranyat kérnek. Viszont a vértések vagy pajzosok – minthogy apródok és szolgák nélkül vértjüket s pajzsukat nem hordozhatják, s mivel eme apródokat szükségképpen biztosítani kell számukra, ezért mindegyikük vértenként és pajsonként egy-egy apródot kíván, valamint dupla zsoldot.”
(Mátyás levele apósához, Ferdinánd nápolyi királyhoz, 1481)

18. A világgazdasági válság és a New Deal (összehasonlító komplex esszé)

A források és ismereti alapján hasonlítsa össze az Egyesült Államok és hitleri Németország válságkezelési módszereit! Válaszában a következő szempontokra térjen ki:

- a válságkezelés politikai összefüggései
- a válság hatása a két ország gazdaságára
- a válság társadalmi következményei
- válságkezelési módok az Egyesült Államokban
- válságkezelési módok Németországban

Munkanélküliség és acéltermelés alakulása az Egyesült Államokban és Németországban

„A kormány a gazdasági szabályozást csak végső esetben alkalmazza, amikor a magánkezdeményezés, a kormány segítségével kiegészítve, kudarcot vallott. Jelenleg azonban végső kudarcról nem beszélhetünk, mivel még meg sem kíséreltük a megoldást. [...]

Mindenkinek joga van a magántulajdonra, vagyis megtakarított vagyonának leghatályosabb védelmére [...] Ha ennek az elvnek alapján esetleg szükségessé válnék a spekulánsok, közvetítő kereskedők vagy akár a tőkések tevékenységének megnyirbálása, úgy ezt meg kell tennünk, de nem a szabadság csorbítása, hanem megvédelmezése céljából.”
(Roosevelt beszédeiből)

„Kielégítő megoldást csak az élettér kiterjesztése, illetve népünk nyersanyag és élelmiszerbázisának kiterjesztése jelent [...] Csaknem 4 értékes év múlt el. Nem kétséges, hogy tüzelőanyag-, gumi- és részben a vasércellátás terén is teljesen függetlenek lehetnének a külföldtől [...] Ezért a következő feladatokat állítom fel: I. A német hadseregnek 4 éven belül bevetésre késznek kell lennie. II. A német gazdaságnak 4 év alatt háborúképesnek kell lennie.”

„Nézze, a munkások tömegei nem akarnak egyebet, mint kenyeret és játékot, nem értenek meg semmiféle ideált, és mi sohasem számolhatunk azzal, hogy a munkásokat jelentékeny mértékben megnyerjük. Mi egy új uralkodócsoporthoz akarunk kiválasztani, amelyet nem valami együttérzési morál vezérel [...]”

(Hitler emlékirata a négyéves tervről és egy magánbeszélgetés alkalmával tett kijelentése)

88

„A demokrácia eltűnt több más nagy országban. Nem azért, mert azoknak az országoknak a népei nem szeretik a demokráciát, hanem azért, mert belefáradtak a munkanélküliségbe és a létbizonytalanságba. [...] Végül, elkeseredésükben úgy döntöttek, hogy feláldozzák a szabadságot annak érdekében, hogy valamit kaphassanak enni. Mi Amerikában tudjuk, hogy a demokratikus intézményeink megőrizhetők és működtethetők. [...]”

A demokrácia szabadsága nincs biztonságban, ha a nép tolerálja a magánhatalom növekedését addig a pontig, ahonnan már erősebb lesz, mint a demokratikus állam maga. Ez, ebben a formában fasizmus: a kormányzat kisajátítása egy egyén, egy csoport vagy bármely irányító magánhatalom által. [...]”

A fenntartható szabadság egyetlen biztos bástyája egy kormány, amelyik elég erős ahhoz, hogy megvédje a nép érdekeit, és egy elég erős és jól informált ahhoz, hogy fenntartsa a kormány feletti szuverén ellenőrző hatalmát.”

(Roosevelt beszédeiből, 1938)

A választási plakát felirata:
Utolsó reményünk: Hitler, 1932

44
pont

	Feladat sorszáma	Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Rövid választ igénylő feladatok	1-12. feladat	50	
II. Szöveges, kifejtendő feladatok 13-18.	Rövid esszé	20/2	
	Hosszú esszé	36/2	
	Komplex esszé	44/2	
Összpontszám:		100	

2. FELADATSOR

I. Rövid választ igénylő feladatok

1. Az ókori keleti civilizációk vallási és kulturális jellemzői
Elemenként 0,5 pont.

1.

Képek betűjele	Kultúra megnevezése
A	mezopotámiai/babiloni
B	egyiptomi
C	indiai
D	izraeli/zsidó
E	egyiptomi
F	egyiptomi

2. D

3. hieroglif

4. C, Buddha (Elemenként 0,5 pont.)

✓	3 pont
✓	0,5 pont
✓	0,5 pont
✓	1 pont
✓	5 pont

2. A középkori város és a céhes ipar

Elemenként 0,5 pont.

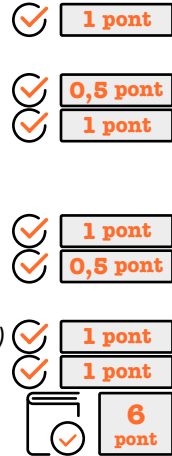
Állítás	Igaz	Hamis
1. A céhes termelésre alapvetően igaz, hogy a szűk piac miatt mesterségesen korlátozta a termelés mennyiségét.	X	
2. A céhek a posztókészítés teljes munkafolyamatát igyekeztek maguk ellenőrizni.	X	
3. A frankfurti posztókészítők céhének különlegessége, hogy elfogadta a kontárok tevékenységét is.		X
4. A versenyhelyzet miatt a céh igyekezett minél olcsóbb alapanyagot felhasználni.		X
5. A céhek jogalkotásukban Frankfurtban teljes autonómiát élveztek.		X
6. A céhtagság kritériuma a városban való lakás és a szakmai hozzáértés volt.	X	

✓	3 pont
---	--------

3. Zsigmond király külpolitikája

Elemenként 0,5–1 pont.

1. Elítélték a huszita tanokat.
2. Huszt eretnekséggel vádolták, itt éppen megfosztják rangjától, és elvezetik / majd megégetik.
3. A nagy nyugati egyházszakadás megszüntetése.
4. Mert Csehországban a Luxemburg-dinasztia uralkodott Zsigmond előtt is: pl. Luxemburgi János, Károly és Vencel. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)*
5. A kehely, a két szín alatti áldozás jelképe.
6. (Jövendőbeli) német-római császárként kötelessége volt a katolicizmus védelme. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)*
7. szekérvár

4. A francia abszolutizmus XIV. Lajos korában (komplex feladat)

Elemenként 0,5–1 pont.

1. Erődítmények építése az ország határán.
2. A spanyol örökösödési háború.
3. Versailles-ben. Reprezentációs célt, illetve a kastélyba vonzott francia arisztokrácia ellenőrzését. *(Elemenként 0,5 pont.)*
4. A költségek a hadsereg létszámával párhuzamosan emelkedtek, ugyanakkor a bevételek csökkentek. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)*
5. A Colbertizmus/merkantilizmus. *(0,5 pont)* A gazdaságpolitika a kereskedelmi többlettel, illetőleg a kereskedelemből szerzett illetékekkel volt képes növelni a bevételeket. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.) (1 pont)*
6. A század végén Európa nagyhatalmai összefogtak a francia hegemonia megtörésére / Franciaország a közelgő nemzetközi konfliktusra – spanyol örökösödési háború – készült. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)*

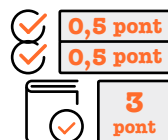
5. Zrínyi Miklós tevékenysége és a török kiűzése Magyarországról

Elemenként 0,5–1 pont.

1. 1664 *(0,5 pont)* télen *(0,5 pont)*
2. Mert a török had felvonulására alkalmatlannak tűnt.

3. Az eszéki hidat.
4. Horvát bán volt, de ez volt a szülőföldje is.

6. Az ipari forradalmak társadalmi hatásai
(demográfia, életmód, nők helyzete)

Elemenként 0,5–1 pont.

1. Telefonvonalakat kapcsoltak össze/telefonközpontban dolgoznak.
2. Jellemzően polgári női foglalkozás volt.
3. a távíró
4. Puskás Tivadar
5. a (villany- esetleg gáz-) világítás

7. Egyenlőség és emancipáció

Elemenként 1 pont.

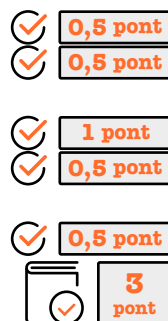
1. Emancipáció (Az asszimiláció nem elfogadható.)
2. Az 1849. évi; a szabadságharc alatt született törvényeket a katonai vereség semmissé tette. (Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)
3. A magyarországi zsidóság számarányán felüli bekapcsolódása a szabadságharc katonai küzdelmeibe / a zsidóság jelentős része elkötelezett volt a liberalizmus eszméi iránt. (Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)
4. c) vallási közösségként

8. Az első világháború (hadviselők, frontok, a háború jellege)

Elemenként 0,5–1 pont.

1. a központi hatalmak
2. 1915
3. Olaszország hadba lépésével „hátba szúrta” volt szövetségesét, a Monarchiát. (Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)
4. az antantot
5. A központi hatalmak könnyű, látványos győzelmét, „kiporolják” az antant „nadrágját”. (Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)

9. Magyarország háborúba lépése és részvétele
a Szovjetunió elleni harcokban

Elemenként 0,5–1 pont.

1. a Don-kanyarban / Voronyezs térségében
2. Az elsőben a becsület elvesztéséről, a másodikban a helytállásról beszél.

3. Téves (inkább propagandafogásról van szó). A Vörös Hadsereg nem „morzsolódott föl”, amit az elkövetkező időszak offenzívái is mutatnak. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)*

4. Sztálingrád térségében

5. A politikai vezetés felvette a kapcsolatot az angolszász hatalmakkal. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

6. Kállay Miklós

✓ 1,5 pont

✓ 0,5 pont

✓ 1 pont

✓ 0,5 pont

✓ 5 pont

10. Nemzetközi konfliktusok a hidegháború idején

Elemenként 0,5 pont.

Szempon	USA	SZU
Saját politikai rendszeréről	A	D
Ellenfele ideológiájáról	E	B
A kelet-európai változásokkal kapcsolatos politikáról	F	C

✓ 3 pont

11. A rendszerváltozás főbb eseményei

Elemenként 0,5 pont.

Állítások	A	B	C	D	E	F
1. A képi megjelenítésben a kommunista múlttal való szakítás hangsúlyos szerepet kap. (3 elem)	X			X		X
2. Jól körülhatárolható választói csoportot szólít meg a plakát. (3 elem)				X	X	X
3. Kiemeli, hogy képviselői rendelkeznek a kormányzáshoz szükséges előrelátással, hosszú távú programmal. (1 elem)		X				
4. A párt hagyományaira, hosszú politikai múltjára épít. (2 elem)					X	X

✓ 4,5 pont

Mely pártok koalíciója kezdte meg a kormányzást az 1990-es választások után?

Elemenként 0,5 pont.

MDF (A), FKGP (E), KDNP (F)

✓ 1,5 pont

✓ 6 pont

12. A pénzpiac működése

Elemenként 0,5 pont.

Központi (jegy-) bank: a, b, d, e, f, g

✓ 3 pont

II. Szöveges, kifejtendő feladatok

13. A kereszténység államvallássá válása

	Műveletek, tartalmak	Pont		
Feladat- megértés	A vizsgázó alapvetően a kereszténység államvallássá válásának folyamatát mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2		
		0	1	2
Tájékozo- dás térben és időben	T A vizsgázó esszéjében rögzíti egyet a következő térbeli elemek közül: Róma, Konstantinápoly, a népvándorlás fő irányai és a következő időbeli elemek közül: 313, a milánói ediktum, 325, a niceai zsinat, 395, a Római Birodalom felosztása, 476, a Nyugat-római Birodalom bukása.	0-2		
		0	1	2
Kommuni- káció, a szaknyelv alkalmazá- sa	K1 Szakszerűen használja a kort bemutató általános (pl. vallásszabadság, vallásüldözés, stb.), és konkrét fogalmakat (pl. egyház, zsinat, stb.). K2 Az esszé mondatokból áll, a szerkesztés a téma logikus kifejtését szolgálja.	0-4		
		0	1	2
		0	1	2
Ismeret- szerzés, a források használa- ta	F1 Rögzíti a forrás egy lényeges elemét, hogy Theodosius császár rendeletben tette kötelezővé a katolikus hitet (ortodoxiát) a Római Birodalomban, és ezzel kapcsolatban lényeges megállapítást tesz (pl. az ortodoxia a niceai zsinaton megfogalmazott dogmákat követi, ezek elutasítását üldözendő eretneké nyilvánította, a császár személyesen avatkozott a hit kérdéseibe, így az állami ügygé vált, az ortodoxia megtartása a birodalom iránti hűség jele a császár szerint, stb.). F2 Rögzíti a képi forrás egy lényeges elemét, hogy az ókereszténység korából nemcsak ortodox, hanem ariánus emlékek is fennmaradtak / az ariánus vallás sok kapcsolatot mutat a hagyományos politeista kultuszokkal, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kereszténység jelentős mértékben befolyásolta az antik művészetet, az egyházak megrendelőkké váltak, a népvándorlás idején a barbárok által elfoglalt fővárosban is épültek ariánus templomok, stb.).	0-6		
		rögzítés		
		0	1	
		megállapítás		
		0	1	2
		rögzítés		
0	1			
megállapítás				
Az ese- mények alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma- központú gondolko- dás	E1 Rögzít egy tényt a kereszténység elterjedésével kapcsolatban (pl. a hellenizált, városias területeken gyorsabban terjedt a vallás, vagy a birodalom határvidékén élő germán népek ariánus kereszténységet vettek fel, stb.), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a birodalom egységének fenntartása, az ariánus közösségek jelentős száma, a népvándorlás veszélyei tették szükségessé a császár beavatkozását a vallási kérdésekbe, a birodalom katonai okokból kénytelen volt eltűnni a betelepült barbárok közösségeit, akik ariánusok voltak, stb.). E2 Rögzíti, hogy vallási kérdésből politikai/hatalmi kérdéssé lesz a kereszténység, és azzal kapcsolatban egy lényegi megállapítást tesz (pl. a niceai zsinaton a többség által elfogadott hitelvekkel szemben még léteztek keresztény közösségek, amelyeket az egyház csak politikai támogatással tudott felszámolni / az ortodoxiát elutasítókat a császári hatalom az egység megbontóinak tartotta és üldözte / a császári hatalom – főként a birodalom felosztása utáni keleti részen jelentős mértékben rátelepült az egyházra / a népvándorlás által fenyegetett nyugati részen az egyháznak túl kellett élnie a barbár beözönlést, akár az arianizmus megtűrésevel is, stb.).	0-6		
		rögzítés		
		0	1	
		megállapítás		
		0	1	2
		rögzítés		
0	1			
megállapítás				
0			1	2
Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.				
A feladatban elérhető összpontszám		20		
Elérhető vizsgapontszám		10		

14. Gyarmatok és gyarmattartók a 19. század közepétől az első világháborúig

	Műveletek, tartalmak	Pont		
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően Kína és Japán európai behatolási kísérletekre adott válaszait mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2		
		0	1	2
Tájékoztató térben és időben	T A vizsgázó a történelmi eseményeket térben (Kelet-Ázsia, a Csendes-óceán térsége) és időben (a gyarmatosítási kísérletek fő időszaka a 19. század második fele, az ipari forradalommal párhuzamosan zajlik a gyarmatosítás, Meidzsi-kor kezdete, stb.) elhelyezi.	0-2		
		0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a kort bemutató általános (pl. birodalom, államforma, stb.), és konkrét fogalmakat (pl. nagyhatalom, gyarmat, stb.).	0-4		
	K2 Az esszé mondatokból áll, a szerkesztés a téma logikus kifejtését szolgálja.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényeges elemét, hogy a kínai értelmiség / vezető réteg elutasította az európai civilizációt és inkább országa múltjába mélyedt, és ezzel kapcsolatban lényeges megállapítást tesz (a kulturális felsőbbrendűség tudata elzárkózáshoz, a Nyugat lenézéséhez vezetett, ugyanakkor az ország nem állt készen ön maga védelmére, stb.).	0-6		
		rögzítés		
		0	1	
	F2 Rögzíti a forrás egy lényeges elemét, hogy Japán császára az elzárkózás helyett az európaiaktól való tanulást javasolja, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Japán szándéka az európai civilizáció átvételével az ország megerősítése, s a gyarmatosítókkal szembeni későbbi ellenállás volt, stb.).	megállapítás		
		0	1	2
		rögzítés		
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy az európai gyarmatosítók behatolási kísérletei a kínai és japán vezető réteg részéről ellenállásba ütköztek, és ezzel kapcsolatban egy lényegi megállapítást tesz (pl. a két civilizáció kezdetben hasonlóan reagált az európai jelenlétre / mindkét civilizáció lenézte az európaiakat / Kína élénk gazdasági kapcsolatokat tartott fenn Európával, ellenben Japán a teljes elzárkózást választotta, stb.).	0-6		
		rögzítés		
		0	1	
	E2 Rögzíti, hogy mindkét magaskultúrát erőszakkal „nyitották meg” az európaiak, és azzal kapcsolatban egy lényegi megállapítást tesz (pl. Kína nem tudott sikerrel ellenállni / az ópiumháborúk után egyenlőtlen szerződéseket kényszerítettek a kínai császárra / az elmaradott kínai állam monopóliumokat, koncessziókat ruházott az európaiakra, amivel az országot gazdaságilag kiszolgáltatta / Japán a modernizációt választotta / gazdaságát és politikai rendszerét „felülről jövő” reformokkal európaizálta / átvette az ipari forradalom vívmányait és a modernizáció után nagyhatalomként jelent meg a térségben, stb.).	megállapítás		
		0	1	2
		rögzítés		
Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.				
A feladatban elérhető összpontszám		20		
Elérhető vizsgapontszám		10		

15. Bethlen Gábor fejedelemsége

	Műveletek, tartalmak	Pont		
Feladat- megértés	A vizsgázó válaszában Erdély viszonyát elemzi a Habsburg és a Török Birodalommal. Elemzi Bethlen katonai vállalkozásait és ezek eredményeit. Bemutatja a fejedelem diplomáciai kapcsolatrendszerét, valamint elhelyezi Erdélyt a kor nagyhatalmi viszonyai közt.	0-2		
		0	1	2
Tájékozo- dás térben és időben	T1 A vizsgázó válaszában említi a téma egy térbeli elemét (pl. Erdély geopolitikai helyzetével, az európai hatalmi viszonyokkal, a hadműveleti területekkel – Csehország, Felső-Magyarország, hét vármegye, Partium, stb.). T2 A vizsgázó a történelmi eseményeket folyamatában mutatja be, említi a harminc éves háborút: 1618–48.	0-4		
		0	1	2
Kommu- nikáció, a szaknyelv alkalma- zása	A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. K1 Szakszerűen használja a témát bemutató általános fogalmakat, pl. állam, kormányzati forma, dinasztikus kapcsolat, rendi mozgalom, béke, szövetség, csata, hadjárat, stb. K2 Szakszerűen használja a kort bemutató konkrét fogalmakat pl. abszolutizmus, protestáns, stb. K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-6		
		0	1	2
		0	1	2
		0	1	2
Ismeret- szerzés, a források haszná- lata	F1 Rögzíti az első forrás egyik tartalmi elemét (pl. a török párti politikáját, kormányzati elképzelését, stb.), és ezzel kapcsolatban lényeges megállapítást tesz (pl. Bethlen Erdélyben Báthori Zsigmond korától a törökpárti biztonsági politika vezéralakja, török fegyveres segítséggel foglalta el a trónt Báthori Gábertól, cserébe erdélyi területeket ad át a Portának, fejedelmi abszolutizmust épít ki, a rendek nélkül kormányoz, stb.). F2 Rögzíti, hogy 1620-ban véget vet csatározásoknak II. Ferdinánd szemből, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a csehek fehér-hegyi vereségét, magyarországi támogatottságának alacsony szintjét, nem akart a török terjeszkedés szálláscsinálója lenni, stb.). F3 A törvény alapján rögzíti a király és a rendek közötti együttműködés helyreállítását, és ezzel kapcsolatban lényeges megállapítást tesz (pl. a megkötött béke megfelelt a rendeknek, helyreállt a rendi dualizmus, Magyarország nem jutott Csehország sorsára, stb.). F4 A térképes forrás alapján rögzíti, hogy Bethlen Erdély területét, hatalmát megnövelte, gazdaságát és művelődését is fejlesztette, vagy rögzíti, hogy később is indított katonai akciót Magyarország területén, és ezzel kapcsolatban egy lényeges megállapítást tesz (pl. fejedelemségét Erdély aranykorának tartjuk, a fejedelmi hatalmának megerősödését szerzeményei megnövelték, fejedelmi monopóliumok rendszerével növelte kincstárának bevételeit, minden bevett vallásfelekezet művelődését támogatta, stb.).	0-12		
		rögzítés		
		0	1	
		megállapítás		
		0	1	2
		rögzítés		
		0	1	
		megállapítás		
Az ese- mények alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma- központú gondolko- dás	E1 Rögzíti, hogy sikerei következtében a magyar rendek királyukká választották, de ő erről lemondott, és ezzel kapcsolatban egy lényeges megállapítást tesz (pl. rámutat arra, hogy reálpolitikai lépés volt, mert a török nem engedte volna a két terület egyesítését, jó tárgyalási alapot nyújtott Ferdinánddal szemben, stb.).	0-12		
		rögzítés		
		0	1	
		megállapítás		
		0	1	2